

RP 288/2022 rd

Regeringens proposition till riksdagen om ändring av 41 a § i jaktlagen

PROPOSITIONENS HUVUDSAKLIGA INNEHÅLL

I denna proposition föreslås det att jaktlagen ändras.

Genom den föreslagna lagen preciseras förutsättningarna för beviljande av dispens för att fånga eller döda vissa viltarter.

Den föreslagna lagen avses träda i kraft den 1 augusti 2023.

INNEHÅLL

PROPOSITIONENS HUVUDSAKLIGA INNEHÅLL.....	1
MOTIVERING	3
1 Bakgrund och beredning.....	3
2 Nuläge och bedömning av nuläget.....	3
2.1 Nationell lagstiftning.....	3
2.2 EU-rätten.....	4
3 Målsättning	6
4 Förslagen och deras konsekvenser.....	6
4.1 De viktigaste förslagen.....	6
4.2 De huvudsakliga konsekvenserna	6
5 Remissvar	6
6 Ikraftträdande.....	6
7 Samband med andra propositioner	6
LAGFÖRSLAG	7
Lag om ändring av 41 a § i jaktlagen.....	7
BILAGA	8
PARALLELTEXT	8
Lag om ändring av 41 a § i jaktlagen.....	8

MOTIVERING

1 Bakgrund och beredning

I sitt betänkande (JsUB 7/2022 rd) om medborgarinitiativ MI 4/2020 rd förutsatte jord- och skogsbruksutskottet och vidare riksdagen (RSk 41/2022 rd) att statsrådet så snabbt som möjligt vidtar åtgärder för att bereda lagstiftning som preciserar 41 a § i jaktlagen på så sätt att den i fråga om grunderna för undantag i skyddet av varg motsvarar den rådande tolkningen av undantagskriterierna i artikel 16.1 i EU:s habitatdirektiv beträffande andra fridlysta arter enligt den fastställda tolkningen i EU-domstolens rättspraxis. En sådan bestämmelse tillåter också jakt på varg med dispens, om detta inte inverkar negativt på upprätthållandet eller uppnåendet av en gynnsam bevarandestatus för arten. Enligt riksdagens uttalande förutsätter riksdagen att statsrådet bereder en proposition om ändring av 41 a § i jaktlagen och lämnar den till riksdagen senast i november 2022.

Propositionen har beretts vid jord- och skogsbruksministeriet. På grund av propositionens brådsakande och tekniska natur har det varit nödvändigt att avvika från anvisningarna om hörande vid författningsberedning, och det har därför inte ordnats någon remissbehandling.

Beredningsunderlaget till regeringens proposition finns i den offentliga tjänsten på adressen:

<https://mmm.fi/sv/projekt2?tunnus=MMM038:00/2022>

2 Nuläge och bedömning av nuläget

2.1 Nationell lagstiftning

I 37 § i jaktlagen föreskrivs det om fredning av viltart. Om det behövs för att bevara ett viltbestånd eller trygga en störningsfri fortplantning inom ett viltbestånd, ska viltarten i fråga fredas för en bestämd tid eller tills vidare. Bestämmelser om vilka viltarter som ska fredas och om fredningstiderna utfärdas genom förordning av statsrådet. Under fredningstiden får vilt inte jagas eller skadas, inte heller spel, häckning eller ungar störas. Varg, brunbjörn, utter, järv, lodjur och knobbsäl är alltid fridlysta.

I 38 § i jaktlagen föreskrivs det om begränsning av jakt. Om ett viltbestånd försvagas tillfälligt eller permanent inom hela eller en del av det område där den berörda arten förekommer, får bestämmelser om begränsning eller förbud av jakten på viltarten i fråga utfärdas genom förordning av jord- och skogsbruksministeriet. Jakten på en viltart kan begränsas eller förbjudas också när den spridning av viltarten som eftersträvas eller en ändamålsenlig organisering av jakten kräver det. En begränsning av jakten kan även avse en skyldighet att förse fångsten med identifieringsmärkning. Enligt 50 § 2 mom. i jaktlagen kan genom förordning av statsrådet ett icke fredat djur fredas eller fångst och dödande av ett icke fredat djur begränsas.

Enligt 41 § i jaktlagen kan Finlands viltcentral bevilja dispens från fredning, förbud eller begränsning enligt 37 och 38 § samt 50 § 2 mom. under de förutsättningar som anges i lagens 41 a–41 c §. Finlands viltcentral kan även vid andra tidpunkter än under sådan fredningstid som avses i 37 §, under de förutsättningar som anges i 41 a § 1 mom., 41 b § 1 mom. och 41 c §, bevilja dispens för att störa, fånga eller döda vilt eller icke fredade djur.

I 41 a § i jaktlagen föreskrivs det om förutsättningar för dispens i fråga om vissa viltarter. Om det inte finns någon annan tillfredsställande lösning och beslutet inte inverkar menligt på möjligheterna att upprätthålla en gynnsam skyddsnivå inom artens naturliga utbredningsområde,

kan dispens enligt 41 § beviljas för att fånga eller döda järv, varg, brunbjörn, utter, lodjur, europeisk bäver, gråsäl, knobbsäl, östersjövikare, iller, mård och skogshare

- 1) i syfte att bevara vilda djur eller växter,
- 2) i syfte att förebygga allvarlig skada på odlingar, boskapsuppfödning, skogsbruk, fiskerinäring, renhushållning, vattendrag eller annan egendom,
- 3) på grund av tvingande skäl med hänsyn till folkhälsan, den allmänna säkerheten eller något annat mycket viktigt allmänt intresse, inbegripet ekonomiska och sociala skäl, och om ett tillstånd till undantag medför synnerligen betydande nytta för miljön, eller
- 4) i forsknings-, utbildnings-, omplacerings- och utplanterings syfte eller för att förebygga djursjukdomar när det gäller arterna i fråga.

Enligt 41 a § 3 mom. i jaktlagen kan dispens i fråga om varg, brunbjörn, utter och lodjur även beviljas för att under strängt övervakade förhållanden, selektivt och begränsat fånga eller döda vissa djur. En förutsättning för beviljande av dispens för sådan stamvårdande jakt som avses i momentet är att det inte finns någon annan tillfredsställande lösning och att dispensen inte inverkar menligt på möjligheterna att upprätthålla en gynnsam skyddsnivå för de berörda arterna inom deras naturliga utbredningsområde.

2.2 EU-rätten

Rådets direktiv 92/43/EEG om bevarande av livsmiljöer samt vilda djur och växter (habitatdirektivet) har genomförts nationellt genom jaktlagen i fråga om de djurarter som avses i 5 § i jaktlagen.

Enligt artikel 1 i habitatdirektivet anses en arts bevarandestatus vara gynnsam om den berörda artens populationsutveckling visar att arten på lång sikt kommer att förbli en livskraftig del av sin livsmiljö och artens naturliga utbredningsområde varken minskar eller sannolikt kommer att minska inom en överskådlig framtid och det finns, och sannolikt kommer att fortsätta att finnas, en tillräckligt stor livsmiljö för att artens populationer ska bibehållas på lång sikt.

I artiklarna 12–16 i habitatdirektivet finns bestämmelser om skydd av arter. Arterna specificeras i bilagorna till direktivet enligt deras bevarandestatus. Enligt artikel 12 i habitatdirektivet omfattas de djurarter som finns förtecknade i bilaga IV a av ett strikt skyddssystem i deras naturliga utbredningsområde. Medlemsstaterna ska bland annat införa förbud mot att avsiktligt fånga eller döda exemplar av dessa arter i naturen och att avsiktligt störa dessa arter, särskilt under deras parnings-, uppfödning-, övervintrings- och flyttperioder. Till strikt skyddade viltarter enligt bilaga IV a hör i Finland varg utanför renskötselområdet samt björn, lodjur och utter. Dessa arter är enligt 37 § 3 mom. i jaktlagen alltid fridlysta.

I artikel 16 i habitatdirektivet föreskrivs det om undantag från det strikta skyddet i artikel 12. Undantag får göras förutsatt att det inte finns någon annan lämplig lösning och att undantaget inte försvårar upprätthållandet av en gynnsam bevarandestatus hos bestånden av de berörda arterna i deras naturliga utbredningsområde. Ett villkor är dessutom att det exempelvis finns en säkerhetsgrund eller ett behov av att undvika allvarlig skada. Undantag får emellertid även göras utan att det finns ett behov av att undvika skada eller några andra specificerade grunder, men endast för att under strängt kontrollerade förhållanden selektivt och i begränsad omfattning samla in vissa exemplar av arter. Grunderna för undantag enligt artikel 16 i habitatdirektivet har satts i kraft nationellt i 41 a § i jaktlagen.

I artikel 14 i habitatdirektivet finns bestämmelser om arter som förtecknas i bilaga V och, som inte är lika strikt skyddade som arterna i bilaga IV. Habitatdirektivet tillåter i princip jakt på de arter som förtecknas i bilaga V. Artikel 14 i direktivet förutsätter dock att bevarandestatusen för arterna i bilaga V aktivt övervakas. Om det mot bakgrund av övervakningen anses vara nödvändigt, ska medlemsstaten vidta nödvändiga åtgärder för att trygga bevarandestatusen. Sådana åtgärder kan bland annat vara tillståndssystem, fredningstider samt lokal eller tillfällig fredning. Viltarter enligt bilaga V är i Finland varg inom renskötselområdet samt europeisk bäver, gråsäl, knobbsäl, östersjövikare, iller, skogsmård och skogshare. Också i fråga om skyddet enligt artikel 14 får man göra undantag med stöd av de grunder för undantag som anges i artikel 16, vilka har satts i kraft nationellt i 41 a § i jaktlagen.

Enligt artikel 16.1 i habitatdirektivet får undantagen inte ”försvåra upprätthållandet av en gynnsam bevarandestatus hos bestånden av de berörda arterna i deras naturliga utbredningsområde”. Ett förhandsvillkor för att undantag ska kunna beviljas är således att bevarandestatusen för bestånden av de berörda arterna är gynnsam i deras naturliga utbredningsområde. I EU-domstolens avgörande i mål C-342/05 (kommissionen mot Finland, dom den 14 juni 2007, punkt 29) konstateras det dock att det är möjligt att bevilja sådana undantag i särskilda fall, när det vederbörligen har konstaterats att detta inte kan förvärra den ogynnsamma bevarandestatusen hos de aktuella populationerna eller förhindra återställandet av en gynnsam bevarandestatus. På samma sätt som kommissionen har konstaterat i sin vägledning om strikt skydd för djurarter av gemenskapsintresse enligt habitatdirektivet (Guidance document on the strict protection of animal species of Community interest provided by the Habitats Directive 92/43/EC, slutgiltig version, februari 2007), och särskilt i sina slutsatser i punkterna 47–51 i avdelning III i vägledningen, kan det konstateras att det inte kan uteslutas att dödandet av ett begränsat antal individer inte påverkar det eftersträvade syftet i artikel 16.1 i habitatdirektivet, nämligen att upprätthålla en gynnsam bevarandestatus hos vargstammen i dess naturliga utbredningsområde. Ett sådant undantag skulle således sakna effekt för den berörda arten.

Kommissionens vägledning om strikt skydd för djurarter av gemenskapsintresse enligt habitatdirektivet

I kommissionens uppdaterade vägledning från oktober 2021 (C(2021) 7301 final, s. 114) konstateras det på motsvarande sätt att EU-domstolen i mål C-674/17 (punkterna 66–69) har bekräftat detta förhållningssätt med en ytterligare hänvisning till försiktighetsprincipen: ”Vad därefter gäller frågan vilken inverkan en icke gynnsam bevarandestatus hos en art har på möjligheten att bevilja undantag med stöd av artikel 16.1 i livsmiljödirektivet, har EU-domstolen redan fastställt följande: Det är möjligt att bevilja sådana undantag i särskilda fall, när det vederbörligen har konstaterats att detta inte kan förvärra den ogynnsamma bevarandestatusen hos de aktuella bestånden eller förhindra återställandet av en gynnsam bevarandestatus hos dessa”. Men ”om en bedömning av de mest tillförlitliga och tillgängliga vetenskapliga uppgifterna fortfarande ger utrymme för en viss osäkerhet om huruvida ett sådant undantag försvårar upprätthållandet eller återställandet av en gynnsam bevarandestatus hos bestånden av en utrotningshotad art, får medlemsstaten inte bevilja eller tillämpa undantaget”.

Undantag för att döda mycket få individer kan därför beviljas från fall till fall, även om artens bevarandestatus (ännu) inte är gynnsam, under förutsättning att undantaget saknar effekt i fråga om artens bevarandestatus. Detta innebär att undantaget inte äventyrar uppnåendet av målet om att återställa och upprätthålla vargpopulationen på en nivå med gynnsam bevarandestatus i dess naturliga utbredningsområde. Ett undantag får därför inte ha en övergripande negativ nettoinverkan på populationsdynamiken, det naturliga utbredningsområdet, populationens struktur eller hälsa (inbegripet genetiska aspekter) eller behoven av konnektivitet hos den berörda vargpopulationen.

3 Målsättning

Syftet med propositionen är att säkerställa att bestämmelserna i 41 a § i jaktlagen motsvarar tolkningen av grunderna för undantag i artikel 16.1 i habitatdirektivet sådana de har fastställts i EU-domstolens rättspraxis.

4 Förslagen och deras konsekvenser

4.1 De viktigaste förslagen

Det föreslås att det inledande stycket i 41 a § 1 mom. i jaktlagen preciseras i fråga om kravet på bevarande av en gynnsam bevarandestatus. En förutsättning för dispens ska vara att dispensen inte inverkar menligt på möjligheterna att bibehålla eller uppnå en gynnsam bevarandestatus inom artens naturliga utbredningsområde. Enligt det gällande momentet är förutsättningen för dispens endast upprätthållande av en gynnsam bevarandestatus inte uppnående av en sådan. Avsikten är att bestämmelserna ska tillämpas i överensstämmelse med EU-domstolens etablerade rättspraxis (se avsnitt 2.2).

4.2 De huvudsakliga konsekvenserna

Propositionen har inga nämnvärda konsekvenser. Tillämpningspraxis för jaktlagens 41 a § motsvarar redan för närvarande den tolkningslinje som fastställts i EU-domstolen och enligt vilken det är möjligt att bevilja undantag i särskilda fall när det vederbörligen har konstaterats att detta inte kan förvärra den ogynnsamma bevarandestatusen hos de aktuella populationerna eller förhindra återställandet av en gynnsam bevarandestatus.

5 Remissvar

På grund av propositionens brådskande och tekniska natur har det varit nödvändigt att avvika från anvisningarna om hörande vid författningsberedning, och det har därför inte ordnats någon remissbehandling.

6 Ikraftträdande

Lagen föreslås träda i kraft den 1 augusti 2023.

7 Samband med andra propositioner

I riksdagen behandlas för närvarande regeringens proposition RP 76/2022, där det föreslås att begreppet gynnsam skyddsnivå i det inledande stycket i 41 a § 1 mom. ändras i fråga om den svenska språkdräkten så att det motsvarar det begrepp som används i habitatdirektivet, dvs. gynnsam bevarandestatus. Paragrafen kommer till sitt innehåll att motsvara den gällande lagen. Ovannämnda regeringsproposition ska vid behov samordnas med denna proposition.

Kläm

Med stöd av vad som anförts ovan föreläggs riksdagen följande lagförslag:

Lag

om ändring av 41 a § i jaktlagen

I enlighet med riksdagens beslut
ändras i jaktlagen (615/1993) det inledande stycket i 41 a § 1 mom., sådant det lyder i lag 159/2011, som följer:

41 a §

Förutsättningar för dispens i fråga om vissa viltarter

Om det inte finns någon annan tillfredsställande lösning och beslutet inte inverkar menligt på möjligheterna att bibehålla eller uppnå en gynnsam bevarandestatus inom artens naturliga utbredningsområde, kan dispens enligt 41 § beviljas för att fånga eller döda järv, varg, brunbjörn, utter, lodjur, europeisk bäver, gråsäl, knubbsäl, östersjövikare, iller, skogsmård och skogshare

Denna lag träder i kraft den 20 .

Helsingfors den 17 november 2022

Statsminister

Sanna Marin

Jord- och skogsbruksminister Antti Kurvinen

Lag

om ändring av 41 a § i jaktlagen

I enlighet med riksdagens beslut:
ändras i jaktlagen (615/1993) det inledande stycket i 41 a § 1 mom., sådant det lyder i lag 159/2011, som följer:

Gällande lydelse

41 a §

Förutsättningar för dispens i fråga om vissa viltarter

Om det inte finns någon annan tillfredsställande lösning och beslutet inte inverkar menligt på möjligheterna att upprätthålla en gynnsam skyddsnivå inom artens naturliga utbredningsområde, kan dispens enligt 41 § beviljas för att fånga eller döda järv, varg, brunbjörn, utter, lodjur, europeisk bäver, gråsäl, knubbsäl, östersjövikare, iller, mård och skogshare

Föreslagen lydelse

41 a §

Förutsättningar för dispens i fråga om vissa viltarter

Om det inte finns någon annan tillfredsställande lösning och beslutet inte inverkar menligt på möjligheterna att *bibehålla eller uppnå* en gynnsam *bevarandestatus* inom artens naturliga utbredningsområde, kan dispens enligt 41 § beviljas för att fånga eller döda järv, varg, brunbjörn, utter, lodjur, europeisk bäver, gråsäl, knubbsäl, östersjövikare, iller, *skogsmård* och skogshare

Denna lag träder i kraft den 20 .